

3. a) Najděte k hodnoticím výrazům vhodná antonyma. Spojte antonyma v levém a pravém sloupci.

Zpět

Nápověda

Řešení

velmi

zcela

výborně

vynikající

jednoduchý

úspěch

vítězství

falešný

skutečný

důležitý

špatně

fiasko

domnělý

trochu

mizerný

zčásti

prohra

bezvýznamný

složitý

pravý

drží za ruce, spokojeně capou a důvěřivě se velkýma očima dívají na svět.

Proletíme v naší fantazii časem a zkusme si představit tutéž množinu lidských bytostí tak řekněme o deset patnáct let později, kdy už jsou z nich téměř dospělí lidé. Jaká to proměna! Kde jsou ty doširoka otevřené oči, kde je ta nevinnost? Pozorujete někdy výrostky obojího pohlaví, třeba i gymnazisty? Kde je ten moment, kdy dosud nevinná ústa vyřkla první hrubost? Odkud se vzala ta lhostejnost v očích? Ta arogance a vulgarita v chování i v řeči?

Někdy mám pocit, že žijeme v iluzi, že dobré chování je nám dáno od přírody jako třeba prsty nebo slepé střevo. Že slušnost je nám vrozená a není třeba ji pěstovat. Přitom to jediné, co je člověku od narození samozřejmé, je nevinnost. Všechno ostatní, slušnost i darebáctví, se učí příkladem, vzory a normami kolem sebe. A jsem dost starý na to, abych viděl, jak ty normy slušnosti poklesly.

Tato země měla vždy daleko do noblesy. Po staletí tu chyběla aristokracie, její vzor. Stalo se u nás tradicí, že slušnost a dobré chování bylo předmětem posměchu a že hulvátství usnadňuje životní cestu. Snad ty minulé generace našich pradědečků a jejich dědečků držela trochu na uzdě pravidelná vštěpování z kazatelen. Slušní lidé se uměli a mohli vyhýbat darebákům a neslušným místům. Teď mi ale ty ostrůvky slušnosti připadají čím dál menší a menší.

Tak nevím.

Kdopak asi ukáže těm drobečkům, kteří teď objevují svět, co je to ohleduplnost, čest, laskavé chování a smysl pro spravedlnost? Pan farář nebo televize asi těžko. A tatínkové? Co se ti chudáčci asi naučí od tatínků? A co z nich vyroste?

Tady, přiznávám se, mi dochází humor.

(Podle J. Menzla)

b) *Sledujte, zda autor úvahy vyjadřuje své osobní názory. Všimněte si, jak to dělá.*

2. *Zamyslete se, podobně jako autor následující úvahy, jak byste se v různých historických dobách uplatnili vy.*

Také jste si někdy představovali, jaký byste udělali průlom

do historie, kdybyste se objevili třeba v bitvě u Lipan na straně husitů se samopalem a zkosili účinnou palbou jízdu vítězíci panské jednoty, nebo svou pronikavou inteligencí udivovali na dvoře císaře Rudolfa II. a nashromáždili tak kromě slávy i zlatý poklad?

Zkuste tuhle povrchní představu trochu rozvést s tou podmínkou, že byste se sice mohli objevit na libovolném místě a v kteroukoli dobu, ale měli byste s sebou jen své znalosti a dovednosti. Dokázali byste i pak vyniknout nebo zbohatnout? Já jsem si tuhle hru zkoušel zahrát a po pravdě řečeno jsem na této fantastické misi nijak zvlášť neuspěl. Takovou střelnou zbraň, jakou bych dokázal vyrobit s dostupnými prostředky a s pomocí soudobého kováře, už měli husité běžně k dispozici a svou schopností předvídat budoucnost bych asi Prokopa Holého také nepřesvědčil. Patřil ve své době mezi nejlepší diplomaty Evropy, a kdyby měl na vybranou, do prohrané bitvy by se nepouštěl ani bez mé rady. V konkurenci tak vzdělaných mužů, jako byli Tycho de Brahe nebo Kepler, nemluvě o Leonardu da Vinci, bych neuspěl ani v renesanci.

Tak ještě dál do minulosti. Čím bych asi tak mohl překvapit Římany nebo Řeky v antice? Snad pokusem o stavbu rogalu z plátka a bambusu? Nejspíš bych se zabil při prvním letu a dosáhl nejvýš toho, že Ikaros by byl až druhou obětí leteckého neštěstí. Stáli byste vy o takové prvenství? Tak snad už zbývá jen ucházet se o šamanství u nějakého prehistorického kmene. Ale co kdyby na mně chtěli předvést, jak se rozdělává oheň třením dřev? Zkusili jste to někdy?

Jedinou pořádnou šanci vyniknout bych měl snad mezi dinosaury – těmi inteligentními, samozřejmě, o jejichž existenci vedou vědci spory. Ale jak bych je o svých schopnostech přesvědčil bez tlumočnicka? Zkrátka, když jsem to probral, usoudil jsem, že nejlépe bude ušetřit dějiny mého zásahu.

(Podle časopisu ABC mladých techniků a přírodovědců)

Úvaha osvětluje určitý problém podobně jako výklad, avšak jen naznačuje jeho řešení, popř. hodnotí jeho význam. Týká se často aktuálních společenských jevů. Na rozdíl od výkladu úvaha soustavně nerozebírá a nevykládá fakta, závěry vyplývají pouze